

Sygn. akt II Ca 767/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski

Protokolant Katarzyna Gustaw

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2015 roku w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa Spółdzielni (...) w M.

przeciwko W. L.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim z dnia 29 lipca 2015 roku, sygn. akt I C 297/14

uchyla zaskarżony wyrok w całości i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Radzynie Podlaskim do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sygn. akt II Ca 767/15

UZASADNIENIE

Powodowa Spółdzielnia (...) w M. wniosła o zasądzenie od pozwanego W. L. kwoty 16.203,06 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. W uzasadnieniu pozwu wskazała, że pozwany jest spadkobiercą A. L., który nabył w 1995 roku spółdzielczy lokal własnościowy. Od 1 października 2010 roku do 31 stycznia 2014 roku pozwany nie regulował miesięcznych opłat eksploatacyjnych, przez co doprowadził do powstania dochodzonych w sprawie należności.

Pozwany nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie. Wyjaśnił, że mieszkanie było jego brata, który zmarł kilka lat temu, pozwany opiekował się bratem przed śmiercią, a następnie został eksmitowany, ponieważ nie był zameldowany.

*

Wyrokiem z dnia 29 lipca 2015 roku Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim oddalił powództwo.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. L., bratu pozwanego W. L., przysługiwało spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego w M. przy ul. (...).

Postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2015 roku w sprawie I Ns 41/14 Sąd Rejonowy stwierdził, że spadek po A. L., zmarłym 1 marca 2008 roku w M., na podstawie ustawy nabył brat W. L. w całości.

Sąd Rejonowy wskazał, że powyższy stan faktyczny jest bezsporny.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy oddalił powództwo jako nieudowodnione.

Na podstawie art. 4 ust. 1 i 1¹ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, członkowie spółdzielni, którym przysługują spółdzielcze prawa do lokali, są obowiązani uczestniczyć w pokrywaniu kosztów związanych z eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości w częściach przypadających na ich lokale, eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości stanowiących mienie spółdzielni przez uiszczanie opłat zgodnie z postanowieniami statutu; osoby niebędące członkami spółdzielni, którym przysługują spółdzielcze własnościowe prawa do lokali, są obowiązane uczestniczyć w pokrywaniu kosztów związanych z eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości w częściach przypadających na ich lokale, eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości stanowiących mienie spółdzielni przez uiszczanie opłat na takich samych zasadach, jak członkowie spółdzielni, z zastrzeżeniem art. 5 tej ustawy.

Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Na podstawie art. 229 k.p.c. nie wymagają dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości, a nadto w myśl art. 230 k.p.c., gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane.

Pozwany nie uznał powództwa i przyznał jedynie, że jego bratu przysługiwało prawo do lokalu oraz że jest spadkobiercą brata. Nie przyznał natomiast istnienia i wysokości zadłużenia z tytułu „opłat eksploatacyjnych”, wobec czego powoda obciążał ciężar dowodu w tym zakresie. Na tę okoliczność powód przedstawił dowód w postaci „księgowego wyliczenia wysokości zaległości” (k. 13). Na wezwanie przedstawił ponadto wydruki „kartoteki czynszowej” mieszkania przy ul. (...) (k. 30-40, 57-63), podpisane przez księgową A. K..

W sensie procesowym te dowody są dowodami z dokumentów prywatnych; dokument prywatny stanowi zaś dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 k.p.c.), ale nie tego, co zostało w nich stwierdzone.

To, że księgowa, będąca pracownikiem powoda, czy też świadcząca na jego rzecz usługi, złożyła oświadczenie, że zobowiązanie pozwanego wynosi 16.203,06 zł w okresie od 1 października 2010 roku do 31 stycznia 2014 roku (k. 13), względnie szereg oświadczeń z rozbiem na wiele pozycji, określanych między innymi jako „obciążenie za”, „rozliczenie wody”, „rozliczenie niedoborów”, „koszty KM 32/11”, „odsetki za zwłokę”, „I Nc 894/10 koszty postępowania”, „klauzula wykonalności”, w postaci wydruków komputerowych z ręcznymi dopiskami, bliżej nieokreślonymi, nie może stanowić podstawy ustalenia przez Sąd w toku procesu, że zadłużenie takie istniało faktycznie i powinno być zasądzone na rzecz powoda. Nie wiadomo, na jakiej podstawie i w jakiej wysokości ustalane były obciążające ewentualnie pozwanego opłaty eksploatacyjne. Nie wiadomo, jak kwestię tę reguluje statut spółdzielni i czy były podejmowane jakiegokolwiek uchwały w tym zakresie. Powód powinien wykazać precyzyjnie sposób obliczenia wszystkich składników opłat, wraz z podstawą takich obliczeń, czego nie uczynił, ograniczając się do przedstawienia niejasnych wydruków, nie wiadomo na jakiej podstawie opartych, z ręcznymi dopiskami.

Wobec takiego, nader niejasnego i trudnego do zweryfikowania określenia przez powoda sposobu wyliczenia żądanej kwoty, nie można też przyjąć, że niewypowiedzenie się pozwanego w tym zakresie może zostać uznane za przyznanie przez pozwanego tej okoliczności.

Sąd Rejonowy nie prowadził z urzędu postępowania dowodowego na tę okoliczność, mając na uwadze, iż w aktualnie obowiązującym stanie prawnym działanie sądu z urzędu i przeprowadzenie dowodu niewskazanego przez stronę jest dopuszczalne tylko w wyjątkowych sytuacjach oraz musi wynikać z opartego na zobiektywizowanej ocenie przekonania o konieczności jego przeprowadzenia; działanie sądu z urzędu może bowiem prowadzić do naruszenia prawa do bezstronnego sądu i odpowiadającego mu obowiązku przestrzegania zasady równego traktowania stron (art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP).

*

Apelację od tego wyroku wniosła powodowa Spółdzielnia (...) w M., zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w całości.

Powód zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

- naruszenie art. 4 ust. 1¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych polegające na niezastosowaniu tego przepisu przy rozstrzygnięciu sprawy,
- błędną ocenę dokumentów w postaci księgowego wyliczenia wysokości zaległości poprzez uznanie, że dokumenty te są „niejasne” i trudne do zweryfikowania,
- błędne ustalenie, że powód winien przedstawić uchwały organów Spółdzielni, określające wysokość opłat eksploatacyjnych, a ponadto wskazać w precyzyjny sposób procedurę obliczania wszystkich składników opłat wraz z podstawą takich obliczeń, podczas gdy zapisy księgowe są wystarczającym dowodem uzasadniającym roszczenie.

Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez zasądzenie od pozwanego W. L. na rzecz powodowej Spółdzielni kwoty 16.203,06 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest zasadna o tyle, o ile konieczne było uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, z innych przyczyn niż podniesione przez powoda.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c., procedując w przedmiocie roszczenia powoda, które nie można było uznać za dokładnie określone w rozumieniu art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c.

Zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. pozew powinien zawierać dokładnie określone żądanie, a w przypadku, gdy żądaniem tym jest skapitalizowana kwota odsetek, powód powinien wskazać sposób jej wyliczenia, tj. od jakiej kwoty, za jaki okres i według jakiej stopy procentowej odsetki te zostały naliczone. W przeciwnym razie żądanie nie jest dokładnie określone, gdyż nie wiadomo, jakich roszczeń w istocie dochodzi powód, jak zostały one wyliczone, jakiego okresu dotyczą, co nie tylko uniemożliwi w razie sporu ocenę ich zasadności, ale również w przyszłości granic powagi rzeczy osądzonej czy częściowego zaspokojenia (skoro nie będzie wiadomo, co do jakich roszczeń żądanie zostało uwzględnione bądź oddalone, a następnie – zaspokojone).

Te braki formalne pozwu powinny być uzupełniane zgodnie z art. 130 § 1 i § 2 k.p.c., a w razie ich nieuzupełnienia, powinno dojść do zwrotu pozwu (oczywiście tylko w zakresie niedokładnie określonego żądania). Jeżeli braki takie zostaną dostrzeżone po nadaniu sprawie biegu, powód powinien być wezwany do ich usunięcia pod rygorem zawieszenia postępowania, gdyż niewykonanie tego zarządzenia uniemożliwi merytoryczne rozpoznanie sporu (art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c.).

Podkreślić należy, że dokładne określenie żądania powinno nastąpić w pozwie bądź w piśmie uzupełniającym braki, natomiast nie może być tak, aby Sąd na podstawie przedłożonych umów czy dokumentów próbował ustalić, o jakie należności może chodzić.

Nie można przyjąć, że okoliczność ta mogłaby być badana jedynie w merytorycznym rozstrzygnięciu. Jeżeli bowiem nie byłby to brak uniemożliwiający nadania biegu sprawie (tzn. rozstrzygnięcie o żądaniu), a mogący najwyżej skutkować oddaleniem powództwa, rodziłoby się w takim razie pytanie, co do czego Sąd pierwszej instancji orzekłby o niezasadności żądania, jeśli np. nie miałby wiedzy, jakich należności czy odsetek powód zażądał, a w razie wytoczenia kolejnego powództwa o te same należności, na jakiej podstawie przyjąłby, że zachodzi powaga rzeczy osądzonej, skoro

równie dobrze można by twierdzić, że w nowym pozwie powód żąda innych należności niż te, których wcześniej dochodził, a tylko ich kwota jest identyczna.

W niniejszej sprawie powód w pozwie wskazał, że dochodzi od pozwanego należności z tytułu opłat eksploatacyjnych za okres od 1 października 2010 roku do 31 stycznia 2014 roku, a zatem z okresu, gdy spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu przysługiwało pozwanemu jako spadkobiercy A. L.. Jedynym dokumentem odnoszącym się do wysokości żądania pozwu było zestawienie z k. 13, wskazujące kwoty zadłużenia za poszczególne lata. Następnie zarządzeniem z dnia 7 marca 2014 roku pełnomocnik powoda został wezwany do złożenia zestawienia miesięcznych należnych od pozwanego opłat za okres od 1 października 2010 roku do 31 stycznia 2014 roku w terminie tygodniowym, ale bynajmniej nie pod rygorem zwrotu pozwu a stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty i skierowania sprawy na rozprawę (k. 26).

W odpowiedzi pozwany złożył wydruk kartoteki czynszowej (k. 30-39), który wskazuje kwoty przypisane do poszczególnych miesięcy, nie precyzując bliżej ich składników i charakteru, a posługuje się niejednoznacznymi opisami (np. „obciążenie za”, „obciążenie wstępne”). Kartoteka zawiera również skapitalizowane odsetki, przy czym w ogóle nie wskazano sposobu ich naliczenia (od jakich kwot, za jakie okresy i według jakiej stopy procentowej zostały one naliczone).

Następnie na rozprawie w dniu 27 maja 2014 roku pełnomocnik powoda został zobowiązany do sprecyzowania żądania pozwu poprzez wskazanie podstawy odpowiedzialności pozwanego oraz do szczegółowego wyliczenia żądanych kwot ze wskazaniem sposobu wyliczenia, okresów, za które były należne opłaty, ich wysokości oraz ewentualnie odsetek, za jaki okres liczonych, od jakich kwot i w jakiej wysokości – w terminie tygodniowym pod rygorem zawieszenia postępowania (k. 49v). W odpowiedzi powód złożył po raz kolejny wydruk kartoteki czynszowej (k. 52-64).

Pomimo to Sąd Rejonowy nie zawiesił postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c., ale ostatecznie, po prawomocnym stwierdzeniu nabycia spadku po A. L., wydał zaskarżony wyrok.

Tym samym, w świetle przedstawionych wyżej rozważań stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy orzekł merytorycznie w odniesieniu do żądań niedokładnie określonych, bowiem:

- powód nie wskazał, jakich opłat eksploatacyjnych dochodzi od pozwanego za poszczególne miesiące i z jakich składników się te kwoty składały,
- czy w dochodzonej kwocie zawierają się również dodatkowe rozliczenia za media (wodę, centralne ogrzewanie itp.) albo inne należności, a jeżeli tak, jakich kwot, z jakich tytułów i za jakie okresy powód dochodzi,
- jakich skapitalizowanych odsetek powód dochodzi, od jakich kwot, za jakie okresy i według jakiej stopy procentowej zostały one obliczone.

Dopóki powód nie przedstawi w piśmie procesowym żądań dokładnie określonych w sposób wyżej wskazany, nie ma podstaw do rozstrzygnięcia merytorycznie o żądaniu powoda, a skoro powód nie uzupełnił tych braków mimo wezwania z określeniem mu prawidłowego rygoru (k. 49v), do czasu ich uzupełnienia postępowanie powinno zostać zawieszona.

Dopiero po dokładnym określeniu żądania pozwu Sąd Rejonowy będzie mógł orzec w niniejszej sprawie merytorycznie, oceniając także, czy fakty w zakresie wysokości tych należności będą wymagać dowodzenia przez powoda (por. art. 229 k.p.c. i art. 230 k.p.c.) i czy istotnie konieczne jest w tym zakresie ustalenie treści statutu i uchwał organów spółdzielni, a co zależeć będzie od ustalenia, czy są to okoliczności sporne.

Orzekając w sprawie ponownie, Sąd Rejonowy orzeknie również o kosztach instancji odwoławczej, w zależności od wyniku procesu (art. 108 § 2 k.p.c.).

Z tych względów na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.